

מסירות נפש בשליחות לאומית

מסירות גוף ומסירות נפש

"האדם צריך להחליץ תמיד ממסגרותיו הפרטיות הממלאות את כל מהותו, עד שכל רעיונותיו סובבים תמיד רק על דבר גורלו הפרטי, שזהו מוריד את האדם לעומק הקטנות, ואין קץ ליסורים גשמיים ורוחניים, המסובבים מזה. אבל צריך שתהיה מחשבתו ורצונו, ויסוד רעיונותיו נתונים להכללות, לכללות הכל, לכללות העולם, לאדם, לכללות ישראל, לכל היקום. **ומזה תתבסס אצלו גם הפרטיות שלו בצורה הראויה.**

וכל מה שהתפיסה הכללית היא יותר חזקה אצלו ככה תגדל שמחתו, וככה יזכה יותר להארת האור האלוקי כי שם מלא חל על עולם מלא, ולית שכינתא שריא באתר חסיר, וכיון דבאתר חסיר או פגים לא שריא, איך תשרה באתר שהכל נטול וחסר, ואין שם כי אם נקודה דלה מצערה ואפסית, שהיא הפרטיות האנכית לבדה.

והתביעה הזאת להיות תמיד נתון ביסוד הכללי, בצרורא דלעילא דביה חיי כולא, הוא יסוד נשמת הצדיקים, המתהלכים לפני האלוקים, ומתענגים על ה'" (אוה"ק ג' קמ"ז)

"**הסימן האמיתי של רועה ישראל הוא זה שאינו עוסק רק בעבודה השייכת לו בעצם, אלא שבשעה של הכרח, לצורך השעה, הוא מוותר על ענייני עצמו, מניח את עצמו הצידה, ומוסר נפשו למען בני ישראל... וכשאדם יוותר על עצמו ולא יערוך חישובים אם זה תפקידו או שתפקידו נעלה מזה, ויקרב ישראל לאביהם שבשמים- יקרב ה' אותו ואת בני ביתו...**" (ליקוטי שיחות חוקת תשי"ג)

"מי שצריך לעשות דבר הנוגע לכלל ישראל, מחויב הוא שלא להשגיח כלל על ענייני הפרטים, לא מענייני עוה"ז וגם לא מענייני עוה"ב, כ"א לעשות מעשיו לש"ש, איך שמתברר לו ע"פ התורה ויראת ד' האמיתית" (אגרות הראיה ב', עמ' קנ"ה)

"והנה בענין למסור על קידוש ה' שנלמד מהכתוב ובכל נפשך, הלוא אינו מוסר רק גופו לשריפה, אבל לא את הנפש, ואדרבה הנפש תתעלה ותתרומם בדרגין עלאין, והיה צריך הכתוב לומר בכל גופך ולא בכל נפשך. ונראה לדקדק מכאן שהכוונה לא למסור את גופו לבד על קידוש ה', אלא **אפילו את נפשו ואפילו חלקו של עוה"ב ימסור עבור קידוש ה'.**" (שם משמואל דברים עמ' קפ"ז)

אברהם אבינו

"מצבים של יהרג ואל יעבור בהם נהרגים על קידוש ד', נקראים מסירות נפש. אמנם, באופן יותר מדוייק זו מסירות גוף, שהרי הנפש קיימת. אבל ישנם מצבים יותר עליונים, בהם גדולי עולם קדושי עליון מפקירים ומוסרים את נפשם עבור כלל ישראל.

וכן אצל אברהם אבינו נמצא סגנון של העזה ממש. "חלילה לך מעשות כדבר הזה" חוצפה היא לדבר כך אל "שופט כל הארץ" זהו מעשה של הסתכנות ומסירות נפש, הפקרת עצמו מתוך התאהבות בבריות. כאן אנו פוגשים בשיא של אהבת הבריות. הביטוי החריף ביותר של מסירות נפש: מסירות הנפשיות, מסירות הרוחניות, מפני אהבת הבריות" (שיחות הרב צבי יהודה לפרשת וירא) "מהותו של אאע"ה שלא הביט על תועלת עצמו כלל, אפילו להיות עמו ולחלקו ית"ש, ומחל הכל למען יתרבה כבוד שמים בפי כל העולם. ונראה שזה היה עיקר הניסיון, שאחר כל ההשתוקקות

שלו להיות עמו ולחלקו והיה לבו כרשפי אש שלהבתיה ימחול הכל בעבור כבוד שמו, ובאמת שזה למעלה מטבע אנושי, ואין לנו שום מושג במדרגה זו" (שם משמואל)

משה רבנו

"תחת אשר הערה למות נפשו" (ישעיהו נ"ג יב), "שמסר עצמו למיתה" (סוטה י"ד) שנאמר: "ואם אין- מחני נא מספרך אשר כתבת" (שמות ל"ב)

"והנה ידוע כי המוסר גופו בלבד על קדושת שי"ת הוא מקיים המצווה היותר גדולה שנתפארו בה קדושי ארץ וסגולת האדם. ואף אמנם אין יד הצורר שולטת בנשמתו כי אם במסירת נפשו וחייו הזמניים, קדוש יאמר לו, עאכ"ו מי שמוסר נפשו רוחו ונשמתו לסבול צער נצחי לאהבת השי"ת ואהבת עם קדושו שראוי למנותו במעלות קודש הקודשים. וע"ז הדרך מצינו לחסידי התנאים שהיה שגור בפיהם לומר "ישראל הריני כפרתן".

וכן יראה בכוונת דברי אדונינו משה ע"ה באומרו "ועתה אם תישא חטאתם ואם אין- מחיני נא מספרך אשר כתבת". רצונו, כאומר- בין כך ובין כך מחיני נא, כי אם תישא חטאתם בזה טוב ונעים לי כי אהיה כפרתן של ישראל, ואם אין- למה לי חייט? כ"כ הייתה נפשו קשורה בנפש כלל ישראל ומי כמוהו רועה נאמן". (הקדמה לאבני מילואים ח"ב).

"מסירת נפש בשביל אהבת ד', אינו הנפש לבד כפשטיה אלא גם הנשמה, וכמו שאמרו בזה"ק תרומה [קסג] דבכל נפשך היינו נפש רוח נשמה... וכדרך שאמר משה רבינו ע"ה "מחיני נא מספרך" בשביל אהבת ישראל" (צדקת הצדיק ר"א)

"ואמרו בזהר שחסדיו של משה היו גדולים משל אברהם, שאברהם אבינו, אע"פ שמידת חסדו הייתה גדולה מאוד, ולא היה כנח שלא ביקש רחמים על רשעים בני דורו, מ"מ לא ביקש רק בתנאי "אולי ימצאון שם עשרה", אבל משרע"ה ביקש בלא שום תנאים: "אם תישא חטאתם ואם אין- מחני נא מספרך אשר כתבת" שהיא מסירת נפש אפ' מעוה"ב, כי הספר של הקב"ה הוא עוה"ב עצמו" (אגרות הראי"ה אגרת תקנ"ה, עמ' קפ"ט)

"כשד' מודיע למשה רבינו "אכלם ואעשה אותך לגוי גדול" אנו נפגשים עם מסירות הנפש של משה רבנו. מופיעה מסירות נפש יותר גדולה מאשר אצל אברהם אבינו. משה רבינו מודיע: "אנא חטא העם הזה חטאה גדולה ויעשו להם אלוהי זהב" ועכשיו "אם תישא חטאתם" הרי טוב. אני ממשיך את היחסים בנינו. "ואם אין- מחני נא מספרך אשר כתבת"! אני מנתק יחסים... מסירות נפש והפקרה עצמית יותר גדולה מזו של אברהם אבינו. כאן מתגלה עומק האהבה של כלל ישראל עד כדי מסירת עוה"ב שלו (שיחות הרב צבי יהודה לפרשת כי תישא)

"ונראה דמשרע"ה לא השגיח על תועלת עצמו וטובתו אפ' בעניין הרוחניות והשלמת נפשו, כמו שאמרנו במק"א בהא דאמרו ז"ל (מכילתא פי' יתרו) מלמד שלא הי' משה פונה לעסקיו אלא מן ההר אל העם, וידוע דמשרע"ה לא היו לו במדבר נחלת שדה וכרם ולא משא ומתן בשום דברים גשמיים, וע"כ הפירוש עסקים רוחניים ומדרגות להשלמת נפשו, והוא ע"ה לא השגיח על זה כלל רק לטובת וצורך גבוה והשלמת ישראל (שם משמואל דברים עמ' ל"ח).

"משה רבינו סיכן עצמו ללמד סניגוריה לטובת כל ישראל, ולמרות שעל פי שכל, על פי טעם ודעת, אין מקום להתפלל על חוטאים בעגל, ובזדון, בכל זאת, הסתכן משה, ברצון עז ובמסירת נפש... גם עבורם... מנהיג הדור, ובפרט לאחר מתן תורה, מסתכן ללמד סניגוריה למען כלל ישראל בלי יוצא מהכלל... רועה ישראל מסתכן, ובמסירת נפשו בפועל, למען דור, שהוא, אפי' דור המדבר, שעליהם אומר רבי עקיבא – למרות היותו אוהב ישראל, ואומר: ואהבת לרעך כמוך זהו כלל גדול בתורה: - אין להם חלק לעולם הבא. משה רבינו, הרועה הנאמן, מוסר נפשו גם עבורם, ונשאר במדבר בגללם, וכנאמר במדרש, לפסוק "ויתא ראשי עם צדקת הוי' עשה" וגו', ש"משה רבינו נשאר במדבר כדי להביא את דור המדבר אתו (=לעתיד לבוא)". (ליקוטי שיחות שלח)

ישנן ירידות הנעשות בכוונה בתור הוראת שעה כדי להעלות נפשות שלא יאבדו ח"ו, כמו שצריך לפעמים לקפוץ לתוך הנהר להציל נפש הטובעת... משה השתדל... לרדת על מדרגת ישראל, כדי שיוכל להעלותן נכנס להלך מחשבותיהם" (אהלי יעקב הוסיאטן שפא-שפב)

אהרון הכהן ופנחס נכדו

"פינחס שמסר נפשו עבור כלל ישראל כשראה הנגף לא השגיח על שום דבר, ואפילו שיקרא רוצח, כמו שהיה באמת שבקשו לנדותו... והיה סבור ומקובל אפילו שיאבד את נפשו ואפילו חלקו לעוה"ב בעבור כלל ישראל ובעבור כבוד שמו יתברך, וזוהי תכלית מצוות מסירת הנפש, וזוהי הנפש, וזוהי הכוונה בכל נפשך" (שם משמואל במדבר כ"ה, י"א)

"הענין דפנחס הפקיר את כל העולם הבא וקינא לטובתם של ישראל... ובאהרון אמרו רז"ל (ויקרא רבה י"ג) שרצה להרחיקם עד יום מחר, עשה העגל, ומוטב שיתלו הסרחון בי ואל יאבדו ישראל. הרי מפני תועליות ישראל השליך כל חלקו בעולם הבא לאהבת ישראל. לכן ייחסו הכתוב "פנחס בן אלעזר בן אהרון" (משך חכמה במדבר כ"ה י"א)

"שלא רק חיי עוה"ז הם מוסרים לטובת אדם מישראל, אלא גם את חיי עוה"ב, וכמדתו של משה רבינו ע"ה שאמר מחני נא... דבר זה גם חייב להיות מידת הכוהנים אשר נתקדשו בקדושתו של אהרון, שעשה אותו מעשה במדבר ואמר מוטב שיתלה בי הסרחון וללא בהם (ד"ת צאנו א' שכה ז)

מקושש העצים בשבת

"ומעשה המקושש... דאמר המדרש דלשם שמים נתכוון שהיו אומרים ישראל כיון שנגזר עליהם שלא להיכנס לארץ ממעשה המרגלים - שוב אין מחויבים במצות - עמד וחילל שבת כדי שיהרג ויראו אחרים" (ב"ב קי"ט: תוס' ד"ה "אפילו")

המרגלים בירחו

"דהנה במד"ר (פי ט"ז) אין לך חביב לפני הקב"ה כשליח שמשתלח לעשות מצוה ונותן נפשו כדי שיצלח בשליחותו ואין לך בני אדם שנשתלחו לעשות מצוה ונותנין נפשם להצליח בשליחותם כאותן שנים ששלח יהושע וכו' וילכו ויבואו בית אשה זונה ושמה רחב וכו' ללמדך כמה נתנו ב' צדיקים אלו נפשם לעשות שליחותם, עכ"ל. והנה הפירוש שנתנו נפשם לעשות שליחותם היינו

שלא לבד את גופם הפקירו והלכו ע"מ ליהרג שאין זה כ"כ רבותא, אלא אף את נפשם הפקירו אפילו ללכת לשאול תחתית, שהרי באו בית אשה זונה ושמה רחב... א"כ הרי הכניסו עצמם לסכנה עצומה כזו אפילו בנפש כדי שייעשה צורך גבוה... דכמו שמותר לאדם לשחוט בהמה לצרכו, כי במקום צורך האדם אין מציאות הבהמה נחשבת מציאות כלל מכ"ש לצורך קידוש שם שמים אין מציאות האדם נחשבת מציאות כלל. ולפי"ז מובן דגם מציאות הנפש במקום צורך גבוה לכבוש את ארץ ישראל אין מציאות הנפש נחשבת מציאות כלל... (שם משמואל שלח עמ' רכג)

שמואל הנביא

"ואני זקנתי ושבתתי, ובני הנם אתכם, ואני התהלכתי לפניכם מנעורי ועד היום הזה" "...כי אלמלא הי' טרוד בצרכי צבור כל כך במסירת נפש הי' ביכלתו להדריך את בניו בתורה ויראה, ויהיו כמוהו. והראה הפסדו בשביל עסקו בצרכי העם. אלו לא הייתי טרוד לא היה בני אתכם. ר"ל אנשים כמותכם כי אם אנשים גדולים בתורה ונבואה" (עין צופים הפטרת קרח)

מרדכי ואסתר

"ואלה הם הרועים האמתים של ישראל, שהקב"ה חפץ בהם הרבה, שמוסרים עצמם על צאנו" (מסילת ישרים)
"שמוסרים עצמם. לא רק מסירת הגוף אלא גם הנפש, וכמשה רבינו... וכמרדכי שע"י עסקו בהצלת נפשות של כלל ישראל נתבטל מתלמודו ופרשו ממנו מקצת סנהדרין, כמ"ש "ורצוי לרוב אחיו ולא לכולם"... ודווקא מרדכי שהיה גדול הדור ואבי הישועה כולה, דוקא הוא ירד מגדולתו, אבל זוהי גדולתו וגדולת גדולי הדורות כולם שמוסרים עצמם על הדור (הרב יחזקאל סרנא ראש ישיבת "חברון")

"והצדיקים מפקירים עצמם להכלל ישראל, וזה "כאשר אבדתי אבדתי", שנפש הצדיק אינו זוכר מעצמו כלום, כעין מרע"ה "מחני נא", שהפקיר עצמו על הכלל ישראלי, וזה "רחוק מישועתי דברי שאגתי", שלא כיוונה על עצמה כלום" (בית ישראל מגור, פורים תשי"ט)

רבי עקיבא וחבריו

"יש נשמות קדושות אשר כל תכלית ירידתם לעולם רק לתקנת העולם ולטובת הרבים, ולתקן נשמות בני ישראל כמו משה רבינו ע"ה וזולתו ונשמת ר"ע... וכן כל הצדיקים בכל דור ודור אשר נטועים לרבים. והם פטורים מעבודת עצמם כי כבר תיקנו חלק נשמתם ולא באו לעולם הזה רק לתקנת הרבים כנ"ל. וכמוהם נמצא בכתבי האר"י ז"ל על עשרה הרוגי מלכות ע"ה היו ג"כ רק לטובת הרבים וצדקתם עומדת לעד. והנה נשמת ר"ע... בהיות כי ידע בנפשו כי אך זה הי' תכליתו אשר בא לעוה"ז לזכות את הרבים ללמדם ועתה אם ימנע מהם למודם אין לו עוד כלום חיות בעוה"ז כמ"ש משרע"ה ואם אין מחני וכו'. וע"כ הוא מוכרח לעשות כן למס"נ על הדבר הזה לגמור ענינו אשר בא לעוה"ז" (תפארת-שלמה לרה"ש, ע"מ מ')